

Andrzej Sobczyk

POTENCJAŁ ROZWOJOWY WYBRANYCH POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO A STRUKTURA DEMOGRAFICZNA W PERSPEKTYWIE LAT 2016–2034

SUBSTITUTABILITY OF PEOPLE IN PRODUCTIVE AGE AS A MEASURE OF DEVELOPMENT POTENTIAL IN THE AREA OF ZACHODNIOPOMORSKIE VOIVODESHIP`S DISTRICTS

Zakład Analizy Systemowej i Finansów, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
ul. Klemensa Janickiego 31, 71–270 Szczecin, e-mail: andrzej.sobczyk@zut.edu.pl

Summary. All the data collected in this article shown the scale of decrease in amount of population in productive age in long term perspective (2016–2034). The main goal of this work is attempt to estimate or evaluate which of zachodniopomorskie voivodeship district is potentially the most developmental. The article goes with the assumption that people in productive age create a huge part of income in every particular community. On the other hand we have the rest of the element of the demographical structure which are strongly important as well.

Słowa kluczowe: demografia gminy, rozwój, wiek produkcyjny.

Key words: development, district, productive age.

WSTĘP

W dobie dynamicznych zmian na rynku pracy oraz w gospodarce globalnej coraz większe znaczenie zyskują wszelkie narzędzia, dzięki którym możliwe staje się przygotowanie scenariuszy rozwojowych danego obszaru społeczno-gospodarczego. Bez względu na jakość zasobów, takich jak wykształcenie, aspiracje społeczne czy lokalne uwarunkowania mikroekonomiczne, z punktu widzenia gmin niezmiernie ważne są wskaźniki dotyczące osób w wieku produkcyjnym (źródło dochodu) oraz w wieku przed (wydatki) i poprodukcyjnym (dochód oraz wydatki). Gminy posiadające tego typu dane zyskują możliwość uelastyczniania planów oraz strategii rozwojowych, przy uwzględnieniu potrzeb każdej z funkcjonalnych grup wieku. Zapewnienie niezbędnych usług i udogodnień w gminie przyczynić się może do budowania przez tę gminę własnego potencjału rozwojowego oraz zwiększania jej atrakcyjności dla mieszkańców i inwestorów. Efektem odpowiednio zestawionych wskaźników oraz analizy prognoz jest możliwość sformułowania scenariuszy rozwoju lokalnego. Z tego względu w niniejszym artykule podjęto próbę określenia potencjalnych zasobów siły roboczej oraz obciążeń dla budżetów samorządowych (gminnych) na podstawie prognozy liczby ludności Głównego Urzędu Statystycznego do roku 2034.

Za wiodący oraz najbardziej znaczący element struktury demograficznej przyjęto wskaźnik zastępowalności osób w wieku produkcyjnym jako grupy, która w sposób najbardziej wydajny

zasila gminne, a także powiatowe budżety. W celu wzbogacenia oraz umożliwienia wieloaspektowego poznania zjawiska wskaźnik zestawiono z ogólną liczbą mieszkańców oraz udziałem poszczególnych funkcjonalnych grup wieku. Pamiętać należy, że przy interpretacji danych ważne są zarówno liczby bezwzględne, jak i dynamika zjawiska wyrażona w procentach.

WPŁYW ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH NA ROZWÓJ LOKALNY

W sytuacji malejącej liczby ludności, zarówno w kraju (0,6), jak i w województwach (-0,1) (Bank Danych Lokalnych. Stan na 31.11.2011 r., www.stat.gov.pl, dostęp 18.05.2013 r.), oprócz zastosowania mechanizmów stymulujących wzrost populacji istotne staje się takie uelastyczenie strategii rozwoju województwa, powiatu czy gminy, które będzie uwzględniało możliwy do wystąpienia prognozowany stan ludności w przyszłości. Pomimo że trudno przewidzieć wystąpienie incydentalnych zjawisk o charakterze społecznym, powodujących np. masowe migracje, bazując na dostępnych scenariuszach zmian, można przygotować się do ewentualnych problemów związanych z niedoborem osób w wieku produkcyjnym, co – jak wiadomo – jest ważnym elementem składowym źródeł przychodu gminy, a także ze zwiększeniem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Działania inwestycyjne realizowane przez gminy powinny odpowiadać specyficznym potrzebom poszczególnych pokoleń mieszkańców. Mając określoną wiedzę dziś, władze samorządowe zyskują czas na dostosowanie się do sytuacji w przyszłości.

Jak pisze Holzer (2003), przygotowanie programów strategicznego rozwoju społeczno-gospodarczego, wybiegających na kilka czy kilkanaście lat naprzód, wymaga nie tylko dokładnej znajomości podstawowych procesów i struktur demograficznych w okresie poprzedzającym rok wyjściowy planu, lecz także przewidzenia i określenia ich zmian w przyszłości (Holzer 2003). Nie sposób nie zgodzić się z tak postawioną tezą, bowiem do opracowania programu strategicznego rozwoju gminy wymagane jest zgromadzenie niezbędnych informacji dotyczących liczby ludności oraz jej struktury według wieku czy płci w danym momencie (i w przyszłości), co jest konieczne do ustalenia przyszłych zasobów pracy, możliwości rozmieszczenia inwestycji, programowania budownictwa mieszkaniowego, transportu, szkolnictwa, służby zdrowia oraz wszelkiego rodzaju usług.

Dopiero przy posiadaniu tego typu danych możliwa staje się realizacja przewidywań demograficznych, dotyczących m.in.: płci, wieku, liczby i struktury gospodarstw domowych czy wielkości i struktury zasobów pracy. Zespół działań skorelowanych ze zgromadzonymi informacjami pozwala na inicjację polityki inwestycyjnej jako integralnej części polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. I choć oddziaływanie odpowiednimi bodźcami jest głównie obowiązkiem państwa, to skutki tych działań odczuwane są przede wszystkim na szczeblu lokalnym. Efektem takich działań będzie osiągnięcie założonej liczby oraz struktury ludności według płci i wieku, a także tempa wzrostu i rozmieszczenia terytorialnego. Artykuł ten zwraca uwagę na istotne zróżnicowanie opisywanych wskaźników w poszczególnych powiatach.

W trafny sposób politykę społeczną opisuje Błędowski (2011), który pisze, że ważnym jej celem staje się uniknięcie konfliktów między interesami poszczególnych pokoleń obywateli oraz wykorzystywanie efektów synergicznych związanych z podejmowanymi działaniami. Przestrzeń społeczna dla osób w wieku poprodukcyjnym nabiera nowego znaczenia – przywołane w artykule dane wskazują na ich duży udział w strukturze demograficznej poszczególnych powiatów.

Nadto, jak dalej stwierdza Błędowski: „[...] polityka społeczna wobec ludzi starych powinna odróżniać się od innych polityk szczegółowych, wchodzących w skład systemu polityki społecznej, horyzontalnym, a nie branżowym podejściem [...]” (s. 73). Politykę wobec tych mieszkańców, których liczba w gminach i powiatach stale rośnie, potraktować można jako złożony oraz spójny zespół czynności ukierunkowanych na działania na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym oraz ich rodzin.

Działania te mają na celu wszechstronną kompensację malejących z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokajania potrzeb oraz integrację społeczną z lokalną społecznością (Błędowski 2011). Niezależnie od tego jednak, na którą z grup społecznych nacisk położymy, każda z nich odgrywać będzie w danym momencie znaczącą rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym (Niewiadomska 2011). Pomimo ciągłego rozwoju techniki, wciąż właśnie kapitał ludzki rozstrzyga o konkurencyjności gospodarki, i to nie tylko tej globalnej, ale także, a może przede wszystkim, lokalnej. Tym większą wagę przykłada się do zmian w strukturze demograficznej (niski przyrost naturalny oraz dłuższe życie) generujących zasoby siły roboczej (i wpływających na jej zastępowalność w przyszłości). Kluza (2007) wskazuje jeszcze więcej zagrożeń dla rozwoju społeczno-gospodarczego, m.in.: wzrost liczby związków nieformalnych, opóźnianie decyzji o urodzeniu dziecka, spadek ludności w wieku produkcyjnym, zagrożenie emigracją do krajów wysoko rozwiniętych Unii Europejskiej czy negatywna tendencja do zmniejszania średniej wielkości gospodarstwa domowego. Stwierdza ponadto, że podobnego regresu demograficznego doświadczyły inne państwa, które weszły w okres przemian systemowych w latach 90 ub. wieku. Kluza (2007) zwraca przy tym uwagę także na koszty finansowe niekorzystnych zmian demograficznych: „Zaczną pojawiać się, gdy na rynku pracy będą dominować pokolenia z niżu demograficznego, a jednocześnie liczba osób w wieku emerytalnym nieproporcjonalnie wzrośnie. Poziom obciążenia przypadających na utrzymanie osób w wieku emerytalnym może być tak duży, że doprowadzi do wyhamowania wzrostu gospodarczego Polski” (s. 80). Z pewnością znajdzie to swoje odzwierciedlenie w kondycji gospodarczej na szczeblach regionalnych oraz lokalnych, bowiem wyzwaniem, przed którym stają kraje UE, jest kierunek i głębokość zmian procesów ludnościowych, warunkujących bezpośrednio priorytety gospodarcze w przyszłości, w tym konkurencyjność gospodarek. Jak twierdzą ekonomiści, skala tych zmian sprawia, że ich racjonalne uwzględnienie w polityce demograficzno-gospodarczej stanowi jedno z najtrudniejszych obecnie wyzwań (Strzelecki 2011).

Projekcja przyszłych przemian społeczno-ekonomicznych musi uwzględniać aspekt demograficzny. Proces zastępowalności pokoleń i kwestia utrzymania ludności niepracującej zawsze stanowiły ważny temat w myśli ekonomicznej (Osiński 2011). W niniejszym artykule podjęto tę tematykę.

WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH ORAZ ZASTOSOWANE METODY ANALIZY

Przedmiotem badań były dane dotyczące szeroko rozumianej struktury demograficznej powiatów województwa zachodniopomorskiego. Użyte w badaniach dane uzyskano z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z Banku Danych Lokalnych. Za wartość nominalną przyjęto

dane z roku 2011, które odniesiono do prognozy dotyczącej ludnościowej przygotowanej również przez GUS. Wskaźniki zaprezentowano w tabelach i na rysunkach dla 2 grup powiatów województwa zachodniopomorskiego – 3 o najniższych wskaźnikach (wałeccki, choszczeński, świdwiński) i 3 o najwyższych (policki, goleniowski, miasto Szczecin).

Zaprezentowane wskaźniki to wskaźnik zastępowalności (Wz), obrazujący zwiększenie lub zmniejszenie liczby ludności w wieku produkcyjnym na bazie prognozy GUS (wartość bazowa z 2011 r.), procentowy udział osób w każdej z funkcjonalnych grup wiekowych – wskaźnik, który ma pokazać tendencje w danym powiecie (Wu) oraz wskaźnik zmiany w liczbie populacji (Lpop). Wyliczono także średnie roczne tempo zmian dotyczące osób w wieku produkcyjnym dla lat 2016–2034 (T).

Tabela 1 prezentuje dane dotyczące powiatu polickiego, w którym jako jedynym w zestawieniu odnotowano dodatnie wartości badanych wskaźników. W przypadku prognozowanej liczebności populacji w latach 2016–2034 średnie roczne tempo zmian wynosi 2,13%, natomiast w przypadku wskaźnika zastępowalności – 2,54%. Pomimo korzystnych tendencji (dość stabilnego poziomu zastępowalności osób w wieku produkcyjnym) uwagę należy zwrócić w szczególności na dane obrazujące wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Szacuje się, iż w roku 2034 ich liczba wzrośnie o ponad 150% w stosunku do nominalnej wartości z roku 2011. W tym samym czasie liczba osób młodych, tj. osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrośnie zaledwie o 7%.

Tabela 1. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla powiatu polickiego

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = 2,13%	78 008	79 100	80 117	81 071	81 990	85 422	89 105	92 316
Wu	przedprod.	19,8%	19,8%	19,8%	19,7%	19,7%	19,5%	18,3%	17,0%
	prod.	65,6%	64,8%	64,2%	63,6%	63,0%	61,3%	61,3%	61,2%
	poprod.	14,6%	15,3%	16,0%	16,7%	17,3%	19,1%	20,3%	21,8%
Wz	przedprod.	105,6%	107,1%	108,5%	109,4%	110,7%	114,2%	111,6%	107,0%
	prod. T = 2,54%	103,6%	103,9%	104,1%	104,5%	104,6%	106,2%	110,8%	114,6%
	poprod.	144,5%	153,6%	162,6%	171,1%	179,4%	206,6%	229,4%	254,6%

Wartości zastępowalności (Wz) i wskaźnika udziału (Wu) przedstawiono w ujęciu procentowym w odniesieniu do trzech grup funkcjonalnych ludności: przedprodukcyjnej (przedprod.), produkcyjnej (prod.) i poprodukcyjnej (poprod.). Dla grupy poprodukcyjnej podano dodatkowo średnie roczne tempo zmiany (T). wskaźnik zmiany w liczbie populacji (Lpop) został przedstawiony w wartościach bezwzględnych; dodatkowo wyliczono średnie roczne tempo zmiany (T). Powyższe zestawienia dotyczą wszystkich zawartych w artykule tabel.

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W tabeli 2 zaprezentowano wskaźniki dla powiatu goleniowskiego. Otwiera on grupę powiatów, w których wskaźnik zastępowalności osób w wieku produkcyjnym wynosi –1,11%, niemniej wielkość populacji do roku 2034 powinna rosnać w tempie 0,16% rocznie. W długookresowej perspektywie populacja osób w wieku poprodukcyjnym zwiększy się o ok. 73% (w stosunku do 2011 r.) – jest to wyraźnie mniejsza wartość niż w przypadku powiatu polickiego, aczkolwiek w roku 2034 udział osób w wieku poprodukcyjnym w całej populacji wyniesie 24% (w powiecie polickim ok. 22%). Niekorzystna jest również sytuacja osób młodych – dane z tab. 2 pokazują wyraźne zmniejszenie wartości wskaźnika.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla powiatu goleniowskiego

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = 0,16%	82 688	82 943	83 179	83 391	83 576	84 071	84 147	83 741
Wu	przedprod.	19,4%	19,4%	19,3%	19,3%	19,3%	19,0%	17,8%	16,5%
	prod.	63,0%	62,3%	61,7%	61,2%	60,6%	59,2%	59,3%	59,5%
	poprod.	17,6%	18,3%	19,0%	19,6%	20,1%	21,8%	22,8%	24,0%
Wz	przedprod.	98,4%	98,5%	98,4%	98,5%	98,7%	97,8%	91,8%	84,5%
	prod. T = -1,11%	98,2%	97,5%	96,7%	96,1%	95,4%	93,9%	94,1%	93,9%
	poprod.	124,9%	130,4%	135,9%	140,3%	144,8%	157,5%	165,4%	173,1%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miasto Szczecin to ostatni obszar uznany za „najlepszy” w założeniach niniejszego opracowania. Choć do roku 2034 w mieście tym „ubywać” będzie zaledwie ok. 0,55% mieszkańców rocznie, to zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym wydaje się dość istotne – osiągnie -2,09%. I – co jest ważne w stosunku do 2011 r. – liczba osób w wieku poprodukcyjnym nie wzrośnie znacząco (nieco poniżej 30%). Dynamikę zmian dla Szczecina prezentuje tab. 3.

Tabela 3. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla miasta Szczecin

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = -0,55%	402 541	402 018	401 448	400 856	400 268	397 141	391 683	385 246
Wu	przedprod.	15,6%	15,7%	15,8%	15,9%	16,0%	16,1%	15,4%	14,5%
	prod.	62,2%	61,5%	60,9%	60,4%	59,9%	58,9%	59,4%	59,7%
	poprod.	22,2%	22,8%	23,3%	23,7%	24,1%	25,0%	25,2%	25,9%
Wz	przedprod.	100,3%	100,9%	101,3%	101,7%	102,2%	101,8%	96,0%	88,9%
	prod. T = -2,09%	94,5%	93,3%	92,3%	91,3%	90,5%	88,3%	87,9%	86,8%
	poprod.	115,3%	118,0%	120,5%	122,6%	124,4%	128,0%	127,1%	128,4%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4 zawiera zestawienie wskaźników dla powiatu wałeckiego, zajmującego trzecie od końca miejsce wśród 21 powiatów województwa zachodniopomorskiego pod względem wartości wskaźnika zastępowalności osób w wieku produkcyjnym, gdzie średnie roczne tempo zmian oszacowano na poziomie -5,92, co może być istotnym obciążeniem dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Do roku 2034 w powiecie wałeckim wielkość populacji zmniejszy się o ok. 14%, przy tempie zmian wynoszącym ok. 1,8% rocznie; udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do ponad 28%.

Tabela 4. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla powiatu wałeckiego

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = -1,79%	52 353	52 092	51 812	51 543	51 256	49 912	47 792	45 315
Wu	przedprod.	19,1%	19,1%	19,1%	19,0%	18,9%	18,6%	17,3%	15,7%
	prod.	61,6%	60,7%	60,0%	59,3%	58,6%	56,4%	55,9%	55,8%
	poprod.	19,3%	20,1%	20,9%	21,7%	22,4%	24,9%	26,8%	28,5%
Wz	przedprod.	93,4%	92,7%	91,9%	91,1%	87,2%	77,6%	66,9%	66,9%
	prod. T = -5,92%	91,1%	89,5%	87,9%	86,5%	81,1%	76,8%	72,7%	72,7%
	poprod.	128,3%	132,5%	136,8%	140,5%	152,2%	156,7%	158,0%	158,0%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Także w powiecie choszczeńskim może następować zmniejszenie zarówno ogólnej wielkości populacji, jak i wskaźnika zastępowalności osób w wieku produkcyjnym. Na rok 2034 jego wartość szacuje się zaledwie na ok. 70%, przy 6,77% średnim rocznym tempie spadku. Zauważalnie zwiększy się także udział osób w wieku poprodukcyjnym w całej populacji – do niemal 30%. Dane te wskazują na starzenie się mieszkańców powiatu, a także na znaczny „ubytek” potencjalnej siły roboczej (tab. 5).

Tabela 5. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla powiatu choszczeńskiego

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = -2,20%	47 439	47 121	46 808	46 482	46 148	44 601	42 284	39 697
Wu	przedprod.	18,8%	18,7%	18,8%	18,7%	18,8%	18,3%	16,8%	15,0%
	prod.	62,0%	61,3%	60,5%	59,8%	59,0%	56,7%	56,2%	56,0%
	poprod.	19,2%	20,0%	20,7%	21,5%	22,2%	25,0%	27,0%	28,9%
Wz	przedprod.	92,1%	91,5%	90,6%	90,3%	85,3%	74,2%	62,2%	62,2%
	prod. T = -6,77%	91,1%	89,4%	87,7%	85,9%	79,8%	75,0%	70,1%	70,1%
	poprod.	124,0%	127,7%	131,6%	135,1%	146,6%	150,2%	151,4%	151,4%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największa stagnacja dotyczy powiatu świdwińskiego. Wskazują na to dane zawarte w tab. 6. Przede wszystkim uwagę zwraca systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym – z 20% w roku 2016 do ponad 31% w roku 2034, co wskazuje na bardzo starzejące się społeczeństwo. W stosunku do roku bazowego (2011) wskaźnik zastępowalności osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym) wynosi zaledwie 58,3%, a wskaźnik liczby osób w wieku produkcyjnym – ok. 65%, przy średnim rocznym tempie spadku na poziomie aż 8,16%. Powiat zagrożony być może koniecznością ponoszenia dużych wydatków na utrzymanie takiej struktury demograficznej, tj. składającej się w dużym stopniu z osób starszych oraz wykazującej deficyt osób w wieku produkcyjnym, jako grupy najsilniej stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy poprzez rozwój m.in. przedsiębiorczości, a w konsekwencji – zmniejszeniem czy ograniczeniem źródeł wpływu do gminnej kasy.

Tabela 6. Zestawienie wskaźników struktury demograficznej dla powiatu świdwińskiego

Rok		2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034
Lpop	T = -2,66%	45 432	45 032	44 647	44 258	43 870	42 088	39 506	36 616
Wu	przedprod.	18,4%	18,3%	18,3%	18,3%	18,3%	17,9%	16,3%	14,4%
	prod.	61,6%	60,8%	59,9%	58,9%	58,0%	55,4%	54,5%	54,4%
	poprod.	20,0%	20,9%	21,8%	22,8%	23,7%	26,7%	29,2%	31,2%
Wz	przedprod.	91,0%	90,1%	89,3%	88,4%	83,0%	71,0%	58,3%	58,3%
	prod. T = -8,16%	89,1%	87,1%	85,0%	82,9%	76,0%	70,2%	64,9%	64,9%
	poprod.	125,2%	129,6%	133,9%	138,1%	149,5%	153,2%	151,8%	151,8%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7 przedstawia wskaźniki dotyczące dynamiki zmian liczby osób w wieku produkcyjnym. Analiza danych wskazuje nie tylko na problemy mogące wystąpić w poszczególnych powiatach, ale także na sytuację w skali makro, bowiem poza powiatem polickim we wszyst-

kich innych notuje się spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w wieloletniej perspektywie. Sytuacja ta może być odzwierciedleniem zmian w strukturze demograficznej kraju.

Zaprezentowana analiza przedstawia ciekawy, ale i niepokojący stan rzeczy, bowiem poza jednym powiatem wartość wskaźnika sukcesywnie się zmniejsza. Największe średnie wartości rocznego „ubytku” w tej grupie ludności można odnotować w powiatach: wałęckim (–5,92%), choszczeńskim (–6,77%) i świdwińskim (–8,16%). Tym bardziej uwagę zwraca wskaźnik powiatu polickiego – jako jedyny może osiągnąć wartość dodatnią (rocznie średnio 2,54%). Trudno jednoznacznie wskazać przyczyny tego stanu rzeczy, domniemywać jednak można, iż jedną z głównych przyczyn jest obecna sytuacja ekonomiczna tych powiatów. Już teraz postępuje migracja osób w wieku produkcyjnym, które zwiększając będą populację w innym miejscu, a w konsekwencji wspierać budżety innych gmin. Rezultatem będzie realne zwiększenie możliwości inwestycyjnych gmin przyciągających zasoby ludzkie, rozumianych jako potencjał rozwojowy.

Tabela 7. Średnie roczne tempo zmian wskaźnika liczby osób w wieku produkcyjnym w powiatach województwa zachodniopomorskiego w latach 2011–2034

Powiat	2016	2017	2018	2019	2020	2024	2029	2034	T
Białogardzki	30 220	29 850	29 501	29 188	28 877	27 865	27 343	26 904	–2,86%
Choszczeński	29 424	28 872	28 334	27 798	27 231	25 288	23 766	22 233	–6,77%
Drawski	34 605	34 027	33 436	32 886	32 273	30 130	28 561	27 117	–5,91%
Goleniowski	52 107	51 704	51 322	51 003	50 632	49 795	49 937	49 834	–1,11%
Gryficki	37 433	36 911	36 367	35 746	35 213	33 408	32 287	31 435	–4,27%
Gryfiński	52 298	51 600	50 870	50 241	49 613	47 465	46 223	44 942	–3,72%
Kamieński	29 255	28 692	28 133	27 660	27 215	25 758	24 978	24 233	–4,60%
Kołobrzeski	47 305	46 735	46 144	45 573	44 977	43 102	41 871	40 721	–3,68%
M. Koszalin	63 195	62 085	61 141	60 257	59 410	57 269	56 164	54 883	–3,46%
Koszaliński	42 915	42 665	42 269	41 813	41 412	40 029	39 522	39 221	–2,23%
Łobeski	22 734	22 381	22 020	21 595	21 226	19 992	19 231	18 512	–5,01%
Myśliborski	41 447	40 805	40 233	39 621	39 083	37 540	36 568	35 632	–3,71%
Policki	51 144	51 293	51 397	51 553	51 629	52 400	54 662	56 540	2,54%
Pyrzycki	23 888	23 472	23 076	22 653	22 286	20 954	20 037	19 015	–5,54%
Sławieński	35 247	34 761	34 370	33 825	33 397	31 935	31 181	30 589	–3,48%
Stargardzki	73 520	72 521	71 565	70 547	69 643	66 471	64 473	62 614	–3,93%
Świdwiński	27 983	27 358	26 723	26 088	25 456	23 312	21 538	19 907	–8,16%
M. Świnoujście	24 815	24 432	24 087	23 768	23 460	22 676	22 479	22 418	–2,51%
M. Szczecin	250 185	247 168	244 471	241 947	239 682	233 984	232 849	229 872	–2,09%
Szczecinecki	46 735	46 098	45 403	44 791	44 243	42 228	40 947	39 912	–3,87%
Wałęcki	32 248	31 642	31 096	30 557	30 052	28 172	26 699	25 266	–5,92%

Źródło: opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

PODSUMOWANIE

W artykule, nawiązując do teorii rozwoju lokalnego, poprzez analizę danych GUS podjęto próbę określenia potencjału rozwojowego w odniesieniu do prognozowanej liczby osób w wieku produkcyjnym, a także możliwej do wystąpienia struktury demograficznej w latach 2016–2034 r.

Osoby w wieku produkcyjnym stanowią największe źródło dochodu danej gminy, a w konsekwencji wpływają na jej rozwój społeczny i przede wszystkim ekonomiczny. Sporządzone

wskaźniki nie tylko potwierdzają ogólnopolską tendencję – malejącą wielkość populacji, ale pokazują, w których powiatach będzie to mniej lub bardziej dotkliwie, a także może zaważyć w sposób znaczący na ich rozwoju. Zestawienie wskaźnika średniego rocznego tempa wzrostu (lub spadku) liczby osób w wieku produkcyjnym wykazało, iż jedynie powiat policki liczyć może na „wypracowanie” dodatniej wartości wskaźnika. Domniemywać można, iż ten powiat już dziś ma atuty, które zatrzymają lub wręcz spowodują „absorpcję” nowych mieszkańców (płatników PIT, CIT, podatków miejscowych). Co więcej, najwyższe spadki wskaźnika dotyczą przede wszystkim tych powiatów, w których w roku 2011 (wartość bazowa, do której odnoszą się opracowane wskaźniki) odnotowano najwyższą stopę bezrobocia. Można zatem dane te traktować jako ostrzeżenie dla samorządowców oraz powód do podjęcia działań, które w dłuższej perspektywie spowodują wzrost liczby lub choćby zahamowanie odpływu osób w wieku produkcyjnym.

W prezentowanym artykule wskazano także, które z zachodniopomorskich powiatów uznać należy za bardziej lub mniej rozwojowe – w pierwszej grupie liderem jest powiat policki, w drugiej grupie – powiat świdwiński.

PIŚMIENNICTWO

Bank Danych Lokalnych. Stan na 31.11.2011 r., www.stat.gov.pl, dostęp 18.05.2013 r.

Błądowski P. 2011. Polityka społeczna wobec demograficznego starzenia się społeczeństw, w: Współczesne problemy demograficzne, rzeczywistość i mity, ujęcie krajowe, regionalne i globalne. Red. J. Osiński. Warszawa, Oficyna Wydaw. SGH w Warszawie, 73, 74.

Holzer J.Z. 2003. Demografia. Warszawa, Pol. Wydaw. Ekon., 293.

Kluza S. 2007. Współzależność procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych, w: Procesy demograficzne a kapitał społeczny. Red. S. Kluza. Warszawa, Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie, 79, 80.

Mitrega M. 1995. Demografia społeczna. Katowice, Wydaw. Śląsk Sp. z o.o.

Niewiadomska A. 2011. Zmiany w strukturze wiekowej zasobów siły roboczej w Polsce, w: Społeczno-gospodarcze uwarunkowania i konsekwencje wydłużania życia ludzkiego w Europie Środkowej w czasach nowożytnych. Red. H. Kurowska. Zielona Góra, Oficyna Wydaw. UZielonogór., 281.

Strzelecki Z. 2011. Przyszłość demograficzna Polski w Unii Europejskiej. Rzeczywistość czy mit?, w: Współczesne problemy demograficzne, rzeczywistość i mity, ujęcie krajowe, regionalne i globalne. Red. J. Osiński. Warszawa, Oficyna Wydaw. SGH w Warszawie, 13.